

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH280054
NAZWA
OBSZARU Mazurskie Bagna

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH280054	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Mazurskie Bagna

1.4. Data opracowania 2008-02	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-02
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 12 stycznia 2022 r. w spr. soo Mazurskie Bagna (PLH280054)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
21.7999

Szerokość geograficzna
53.8813

2.2. Powierzchnia [ha]:

1569.32

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL62	Warmińsko-Mazurskie
------	---------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			9.4		G	C	C	C	C
6410			6.4		G	B	C	B	B
6510			22.9		G	B	C	B	B
7110			22.4		G	B	C	B	B
7140			49.9		G	B	C	B	B
7230			9.1		G	B	C	B	B
9170			5.43		G	B	C	C	B
91D0			74.4		G	B	C	A	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy

92I43IEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A	1188	Bombina bombina			p	11	50	i	P	M	D			
M	1337	Castor fiber			p	13	15	p	C	G	A	A	A	A
P	6216	Hamatocaulis vernicosus			p				P	G	C	B	C	B
I	1042	Leucorrhinia pectoralis			p				P	P	D			
P	1903	Liparis loeselii			p	30	30	i	P	G	C	C	C	C
M	1355	Lutra lutra			p				P	M	D			
I	1060	Lycaena dispar			p				P	P	D			
A	1166	Triturus cristatus			p	1	5	i	P	M	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

3.3. Inne ważne gatunki fauny i flory (opcjonalnie)

Gatunek					Populacja na obszarze				Motywacja						
Grupa	KOD	Nazwa naukowa	S	NP	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Gatunki wymienione w załączniku		Inne kategorie				
					Min	Maks		C R V P	IV	V	A	B	C	D	
R		Anguis fragilis						P						X	
A		Bufo bufo						P						X	
A		Bufo calamita						P						X	
A		Hyla arborea						P						X	
R		Lacerta agilis						P						X	
R		Lacerta viridis						P						X	
M		Myotis daubentonii						P						X	
M		Nyctalus noctula						P						X	
A		Pelobates fuscus						P						X	

M		Pipistrellus nathusii							P							X
A		Rana arvalis							P							X
A		Rana esculenta							P							X
A		Rana temporaria							P							X
A		Triturus vulgaris							P							X

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, Fu = grzyby, I = bezkręgowce, L = porosty, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- KOD: w odniesieniu do ptaków z gatunków wymienionych w załączniku IV i V należy zastosować nazwę naukową oraz kod podany na portalu referencyjnym.
- S: jeśli dane o gatunku mają charakter poufny i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki Według standardowego Wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategoria: kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = występuje.
- Kategorie motywacji: IV, V: gatunki z załączników do dyrektywy siedliskowej, A: dane z Krajowej Czerwonej Listy; B: gatunki endemiczne; C: konwencje międzynarodowe; D: inne powody

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N17	19.89
N07	24.45
N16	5.44
N10	32.19
N19	16.64
N12	1.41
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Natura 2000 Mazurskie Bagna PLH280054 według regionalizacji fizyczno-geograficznej (Kondracki 1994) znajduje się w mezoregionie Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, w makroregionie Pojezierza Mazurskiego, podprovincji: Pojezierze Wschodniobałtyckie.

Według regionalizacji geobotanicznej, przedmiotowy obszar w większości położony jest w podokręgu Mikołajskim (F.1a.4c), a jedynie małe fragmenty północne należą do podokręgu Paproteckiego (F.1a.3f), małe fragmenty południowe należą do podokręgu Śniardwy (F.1a.4b) (Matuszkiewicz 1993).

Obszar Ostoi, o powierzchni 1 569,3 ha, położony jest pomiędzy Giżyckiem a Mikołajkami. Po stronie północno-zachodniej znajduje się jezioro Jagodne, natomiast po wschodniej stronie Ostoi znajduje się jezioro Buwełno. Obszar Ostoi wchodzi w obręb powiatu giżyckiego z gminą Miłki oraz powiatu piskiego z gminą Orzysz.

Ostoja Mazurskie Bagna składa się z trzech odrębnych obszarów położonych w stosunkowo niewielkiej od siebie odległości. W północno-zachodniej części ostoi znajduje się tzw. „zielone bagno” z żywymi torfowiskami wysokimi z roślinnością torfotwórczą. Centralną część ostoi stanowi rezerwat przyrody „Nietlickie Bagno” z jednym z największych i najlepiej zachowanych torfowisk w regionie. Trzecią część Ostoi (południową) stanowi rezerwat przyrody „Jezioro koło Drozdowa” z ekosystemami różnych torfowisk. Ponadto Ostoja pokrywa się z OSOP Bagna Nietlickie PLB280001.

Rezerwat przyrody „Nietlickie Bagno” położony jest w środkowo-wschodniej części zlewni kanału Wąż, który zasilany jest od południa Wężówką. Układ sieci kanałów ma charakter koncentryczny z rowem opaskowym, otaczającym cały rezerwat w odległości średnio 150-200 m od jego granic.

Rozrząd wody odpływającej ze zlewni polega na ukierunkowaniu wody płynącej z zachodu i południa w kierunku rezerwatu poprzez:

1) odpływ „tranzytowy” przez teren rezerwatu:

- kanałem głównym, zbiorczym, czyli Kanałem „Wąż” w kierunku jeziora Buwełno,
- Wężówką do kanału Wąż na jego 2 350 km;

2) odpływ rowem opaskowym poza granicami rezerwatu:

- RA-29 na północy,
- rowem opaskowym na południu;

3) odwadnianie wewnątrz rezerwatu:

- rowem opaskowym wewnętrznym na południu,
- systemem rowów szczegółowych.

Sieć hydrograficzna na obszarze Ostoi jest wynikiem prac hydrotechnicznych prowadzonych na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich w XVIII i XIX wieku. Działania te spowodowały obniżenie zwierciadła wody w jeziorze Buwełno (do ok. 116,00 m n.p.m.) i Duży Wąż i doprowadziły do całkowitego zaniku jeziora Mały Wąż i częściowego wysuszenia rozległego jeziora Duży Wąż. Osuszenie jeziora Duży Wąż było przyczyną odwrócenia biegu Wężówki na odcinku powyżej Drozdowa i skierowania części jej wód do jeziora Buwełno. Właśnie ten fragment rzeki odwadnia omawianą dalej zlewnię kanału Wąż. Analizy hydrologiczne wskazują na brak stabilizacji warunków siedliskowych na obszarze „nietlickiego bagna” - latem występują niedobory wody, natomiast wiosną, w okresie roztopów, nadmierne uwilgotnienie. Brak gospodarki wodnej na obiekcie jest przyczyną postępującej degradacji

i zniszczenia tego obszaru, destabilizacji warunków siedliskowych uzależnionych od zasobów wodnych.

Rezerwat przyrody „Nietlickie Bagno” jest zasilane przede wszystkim wodami podziemnymi o niewielkim przepływie. Stąd podatność tego mokradła na przesuszenie wywołane zwiększonym odpływem lub ewapotranspiracją.

Pod względem hydrologicznym obszar cechuje się dużą zmiennością stanów wód i przepływu wody, co jest cechą charakterystyczną niewielkich cieków w dużym stopniu uzależnionych od zasilania gruntowo - opadowego z jednej strony, natomiast od rolniczego użytkowania i pokrycia terenu zlewni z drugiej. W roku 2002 podjęto próby stabilizacji odpływu i zwiększenia retencji wód poprzez wybudowanie 2 progów piętrzących (projekt Polskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków) na kanale głównym i bocznym w części północnej rezerwatu „Nietlickie Bagno”. Wczesną jesienią 2010 roku stwierdzono dewastację progów na ww. kanale w stopniu uniemożliwiającym jego prawidłowe funkcjonowanie. Istotną rolę w kształtowaniu zasobów wodnych na obszarze Ostoi pełni również intensywna działalność bobrów, które utworzyły liczne zatamowania (w 2008 roku stwierdzono zajętych 12 żeremi). Obecność tam bobrowych generalnie opóźnia proces odpływu wody, dzięki czemu zwiększa się wielkość retencjonowanej w obiekcie wody. Podpiętrzenia bobrowe powodują lokalne rozlewiska na terenach przyległych do rowów i kanałów, zmieniają w ten sposób warunki siedliskowe Bagna. Sprzyjają one letnim niżówkom, ale podwyższają stany wody podczas wezbrań, powodując lokalne podtopienia terenu.

Położenie centralnej części Ostoi w najniższej części zlewni kanału Wąż sprawia, że jest ona narażona na nadmierny dopływ zanieczyszczeń z wysoczyzn okalających rezerwat. Szczególne zagrożenie stwarzają zanieczyszczenia wód powierzchniowych, a znacznie mniejsze zanieczyszczenia wód gruntowych, ze względu na to, że rezerwat położony jest na utworach mało przepuszczalnych. Głównym zagrożeniem jakości wód na obszarze Ostoi są pola uprawne oraz gospodarstwa rolnicze położone w południowo-zachodniej części zlewni na obszarach silnie przepuszczalnych. W przypadku intensyfikacji rolnictwa, wiążącej się ze zwiększeniem nawożenia, pola te mogą stanowić zagrożenie dla wód gruntowych i powierzchniowych zasilających tę część Ostoi, gdzie znajduje się rezerwat. W analizowanej zlewni nie stwierdzono bezpośrednich źródeł zanieczyszczeń mogących wpłynąć na pogorszenie warunków przyrodniczych rezerwatu. Istniejące pośrednie źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych mogą być zlikwidowane przez założenie kanalizacji dla wsi Drozdowo lub skierowanie wód płynących rzeką Wężówką do rowu opaskowego odprowadzającego wody poza obszar rezerwatu. Bezpośrednich zagrożeń ze strony rolnictwa nie stwierdzono natomiast w przypadku południowej części Ostoi, obejmującej swoim zasięgiem rezerwat przyrody „Jezioro koło Drozdowa”.

4.2. Jakość i znaczenie

Ostoja Mazurskie Bagna składa się z trzech odrębnych obszarów położonych w stosunkowo niewielkiej od

siebie odległości. W północno-zachodniej części ostoi znajduje się tzw. „zielone bagno” z żywymi torfowiskami wysokimi z roślinnością torfotwórczą oraz takimi gatunkami jak modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, żurawina błotna *Oxycoccus palustris*, rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia* czy wełnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*. Centralną część ostoi stanowi rezerwat przyrody „Nietlickie Bagno” z jednym z największych i najlepiej zachowanych torfowisk w regionie. Odnotowano tu takie gatunki roślin jak brzoza niska *Betula humilis*, goździk pyszny *Dianthus superbus* i pełnik europejski *Trollius europaeus*. Trzecia część Ostoi zajmuje jej południową część, która obejmuje swoim zasięgiem obszar rezerwatu przyrody „Jezioro koło Drozdowa” z ekosystemami różnych torfowisk. Występują tu głównie bezleśne trzęsawiska (z turzycą nitkowatą i torfowcem Magellana) o dużym stopniu naturalności. Ponadto Ostoja pokrywa się z OSOP Bagna Nietlickie PLB 280001.

Głównym celem ochrony obszaru jest utrzymanie powierzchni i składu gatunkowego dobrze zachowanych ekosystemów torfowisk przejściowych i wysokich. Na omawianym terenie występuje 8 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących około 15% powierzchni Ostoi:

- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*);
- 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfowiskową (żywe);
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaea*, *Potamogeton*;
- 6410 Zmienno-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinia*);
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi*-*Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*, *Pino mugo*-*Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii*-*Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne);
- 9170-2 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*).

Zmiana SDFu wynika przede wszystkim z konieczności ujęcia zweryfikowanego podczas badań terenowych przedmiotu ochrony tj. 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. Siedlisko to występuje na obszarze rezerwatu przyrody „Jezioro koło Drozdowa”. Torfowiska te należą do najcenniejszych i jednocześnie najbardziej zagrożonych siedlisk przyrodniczych w Polsce. Są to ekosystemy bardzo wrażliwe na zmieniające się warunki. Ich funkcjonowanie uzależnione jest od wielu czynników, a zaburzenie któregośkolwiek z nich niesie za sobą często nieodwracalne zmiany. W wielu przypadkach zapewnienie ich właściwego stanu ochrony jest niezwykle trudne, jednak wiele z nich dla przywrócenia prawidłowego funkcjonowania wymaga prostych działań polegających np. na przywróceniu ekstensywnego użytkowania, zablokowania rowu odwadniającego, czy też usuwania nalotów drzew i krzewów. Dobrze zachowane „żywe” torfowiska alkaliczne pełnią wiele bardzo ważnych funkcji w przyrodzie, m.in. stanowią naturalne miejsca retencjonowania wody, wpływają korzystnie na bilans węgla w przyrodzie akumulując jego różne formy, stanowią miejsce życia wielu wąsko wyspecjalizowanych organizmów.

Torfowisko zajmuje powierzchnię ok. 9,1 ha z roślinnością mszarno-mechowiskową, w coraz większym stopniu opanowywane jest przez torfowce. Pośród zróżnicowanych pod względem składu gatunkowego mszarów (ze torfowcem obłym *Sphagnum teres*, torfowcem wąskolistnym *Sph. angustifolium*), częściowo zbliżonych do zespołu *Menyanthes-Sphagnetum teretis*, zachowały się płyty z dominacją mchów brunatnych. Są to zazwyczaj fitocenozy z turzycą nitkowatą *Carex lasiocarpa* i turzycą bagienną *Carex limosa* oraz pośrednie między mechowiskami a mszystymi postaciami *Thelypteridi-Phragmitetum*. Najważniejsze gatunki występujące na torfowisku to: lipiennik *Loeselia* *Liparis loeselii*, wełnianeczka alpejska *Baeothryon alpinum*, brzoza niska *Betula humilis*, turzyca dwupienna *Carex dioica*, turzyca błotna *C. limosa*, turzyca strunowa *C. chordorrhiza*, kukulka krwista *Dactylorhiza incarnata*, rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, ponikło skąpokwiatowe *Eleocharis quinqueflora*, wełnianka delikatna *Eriophorum gracile*, kruszczyk błotny *Epipactis palustris*, gnidosz królewski *Pedicularis sceptrum-carolinum*, bagnica torfowa *Scheuchzeria palustris*, pływacz średni *Utricularia intermedia*, pływacz drobny *U. minor*. Obiekt cenny również ze względu na bogatą warstwę mszystą, tworzoną przez: drabinowiec mroczny *Cinclidium stygium*, haczykowiec błyszczący *Hammatocaulis vernicosus*, *Limprichtia cossoni*, *Campylium stellatum*, torfowiec brunatny *Sphagnum fuscum*, torfowiec Warnstorfa *S. warnstorffii*, błyszczce włoskowate *Tomentypnum nitens*.

Na torfowisku obserwowana jest silna ekspansja drzew (gł. brzozy) oraz w mniejszym stopniu krzewów i trzcin.

Siedlisko przyrodnicze: Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością

z Scheuchzerio-Caricetea) 7140 zajmuje ok. 49,9 ha powierzchni Ostoi, co odpowiada 3,2% jego powierzchni. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę, co wskazuje, że stanowi ono 0-2% całkowitej powierzchni występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry – B. Na ocenę tę wpływ miało dobre uwodnienie i zachowanie większości płatów siedliska. Największe i najlepiej zachowane płaty siedliska występują w środkowej części obszaru Natura 2000 (centralna część rezerwatu przyrody „Nietlickie Bagno”) oraz w izolowanych miejscach otoczonych lasami w rezerwacie przyrody „Jezioro koło Drozdowa”. Stan zachowania siedliska w obszarze oceniono jako dobry (B) z tego względu, że w obecnym zakresie podniesienie poziomu wody w wyniku działalności bobrów nie jest szkodliwe, gdyż siedlisko to z natury jest emersyjne i unosi się na pływającej gytii. Niemniej ze względu na niestabilne warunki hydrologiczne wymaga weryfikacji (ostatnia inwentaryzacja przyrodnicza w 2008 roku), która pozwoli na właściwe zaplanowanie zadań ochronnych dla tego siedliska.

Płaty siedliska mają prawdopodobnie postać naturalną i wykształciły się w drodze sukcesji od torfowisk niskich (w tym alkalicznych) pierwotnie nasuwających się na lustro dawnego jeziora Wąż.

Zagrożenia: ekspansja drzew i krzewów wywołana obniżonym poziomem wód na skutek niewłaściwej konserwacji rowów melioracyjnych lub obniżonym poziomem opadów, eutrofizacja wywołana biogenami dostarczonymi wraz z opadami atmosferycznymi.

Siedlisko przyrodnicze: Torfowiska wysokie z roślinnością torfowiskową (żywe) (kod 7110) występuje w północno-zachodniej części Ostoi na terenie tzw. „zielonego bagna”. Jest to bardzo dobrze zachowane siedlisko na powierzchni 22,4 ha, stanowiące 1,43% powierzchni całej Ostoi, z takimi gatunkami roślin jak: modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, żurawina błotna *Oxycoccus palustris*, rosziczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia* czy welnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*. Dlatego też ocena ogólna dla tego siedliska została określona jako dobra – B, pomimo, iż względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, co stanowi 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Niemniej stopień reprezentatywności i stan zachowania siedliska został określony jako dobry (B).

Na ocenę tę wpływ miało dobre zachowanie siedliska i wysokie uwodnienie większości płatów siedliska. Otwarte mszary na skrajnie ubogich w substancje odżywcze i silnie kwaśnych torfach, zasilane są wyłącznie lub niemal wyłącznie wodami opadowymi. Często posiadają kształt kopuły, której centralna część może być wyniesiona kilka metrów w stosunku do mineralnych krawędzi torfowiska. Dobrze zachowane torfowiska wysokie charakteryzują się stałym wysokim poziomem wody. Odwodnienie i osuszenie torfowisk inicjuje cały szereg niekorzystnych zmian zachodzących w siedlisku począwszy od zmian w strukturze poprzez podniesienie trofii do ekspansji i zarastania przez fitocenozy leśne. Praktycznie wszystkie spośród torfowisk wysokich noszą ślady prowadzonych w przeszłości melioracji, duża część pomimo znacznej dekapitalizacji urządzeń melioracyjnych skutecznie odwadnia teren.

Zagrożenia: niestabilne stosunki wodne z tendencją do przesuszania (odwadnianie), ekspansja drzew (głównie sosny) i krzewów, eutrofizacja, deptanie, zalesianie, pozyskiwanie torfu.

Siedlisko przyrodnicze: Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (kod 7230) znajduje się w granicach rezerwatu przyrody „Jezioro koło Drozdowa”, zajmując powierzchnię ok. 9,1 ha. Odpowiada to 0,58% powierzchni całej Ostoi oraz 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce, z uwagi na określenie powierzchni względnej przedmiotowego siedliska na ocenę C. Stopień reprezentatywności, jak i stanu zachowania został określony na ocenę B z tego względu, że przedmiotowe siedlisko pod względem florystycznym i fitocenotycznym w niewielkim stopniu odbiega od dobrze zachowanych torfowisk tego typu zlokalizowanych na Pojezierzu Litewskim. Siedlisko reprezentowane jest głównie przez roślinność mszarno-mechowiskową, w coraz większym stopniu opanowywane przez torfowce.

Stanowi bardzo ważny przedmiot ochrony dla obszaru Natura 2000 Mazurskie Bagna. Siedlisko wymaga stałego dużego uwodnienia – dolna część obniżeń stale jest wypełniona wodą. Siedlisko w warunkach naturalnych (wysoki i stabilny poziom wód gruntowych) jest stosunkowo trwałe. Natomiast niezwykle wrażliwe jest na zaburzenie naturalnych warunków hydrologicznych. W toku naturalnej sukcesji, przy stałym wysokim poziomie wody torfowiska te podlegają zakwaszeniu (acydyfikacji) i eutrofizacji.

Zagrożenia: Na torfowisku obserwowana jest silna ekspansja drzew (głównie brzozy) oraz w mniejszym stopniu krzewów i trzciny.

Siedlisko przyrodnicze: Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaea*, *Potamogeton* (kod 3150) zajmuje na badanym terenie łączną powierzchnię 9,4 ha, co stanowi 0,6% powierzchni całkowitej obszaru Natura 2000. Występuje ono głównie wzdłuż koryta kanału Wąż, jak również na obszarze

małych zbiorników wodnych w środkowej części rezerwatu „Nietlickie Bagno” jako rozproszonych pozostałości po osuszonym rozległym jeziorze Duży Wąż. Powierzchnia względna siedliska oceniona została jako znacząca – C. W licznych małych, płytkich zbiornikach wodnych na terenie obszaru rozwinęły się intensywnie fitocenozy *Potamogeton natans* (płaty rdestnicy pływającej - elodeidy) oraz *Najas-Najassetum albae* (płaty grążela żółtego oraz grzybieni białych *Najas alba* i rdestu ziemnowodnego *Potamogeton amphibium*).

Drobne zbiorniki wodne i rowy stanowią ważne siedlisko dla bezkręgowców wodnych, głównie owadów. Ponadto siedliska swoje znajdują takie gatunki jak bóbr europejski, wydra, traszka grzebieniasta czy kumak nizinny. Na terenach torfowiskowych stwierdzono występowanie takich gatunków jak sierpowiec błyszczący i lipiennik Loesela. Ponadto na terenach otwartych, łąkowych stwierdzono motyla czerwoczyka nieparka, a także zalotkę większą.

Siedlisko przyrodnicze: Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)(kod 6410) występuje na terenie Ostoi na obrzeżach rezerwatu „Nietlickie Bagno”, zwłaszcza w północnym brzegu trzęsawiska (brzeg byłego jeziora Duży Wąż), zajmując powierzchnię 6,4 ha. Stanowi to 0,41% całkowitej powierzchni Ostoi. Powierzchnia względna siedliska oceniona została na ocenę C, co odpowiada 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Natomiast stopień reprezentatywności oraz stan zachowania jako dobry na ocenę B. Niemniej z uwagi na zmienne stosunki wodne, jakie odnotowuje się na terenie rezerwatu oraz wzmożoną działalność bobrów, siedlisko jest zagrożone i może być wypierane przez roślinność szuwarową. Ponadto zaprzestanie ekstensywnego koszenia późnoletniego lub jesiennego stanowi bardzo ważne zagrożenie i prowadzi do rozwoju gatunków trawiastych i ziołoroślowych oraz drzewiastych, jak wierzba szara.

Siedlisko przyrodnicze: Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (kod 6510) na terenie Ostoi odnotowano w rezerwacie „Nietlickie Bagno”, gdzie zajmuje jego obrzeża na powierzchni 22,9 ha, tj. 1,5% powierzchni całkowitej Ostoi. Powierzchnia względna siedliska oceniona została jako znacząca – C. Siedlisko charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem florystycznym, w jego skład wchodzi bogate florystycznie łąki łąkowe z rajgrasem wyniosłym (*Arrhenatherum elatius*). Są to antropogeniczne zbiorowiska użytków zielonych, rozwijające się na potencjalnych siedliskach lasów łąkowych oraz na najsuchszych siedliskach łąkowych, dlatego też stopień reprezentatywności oraz stopień zachowania został określony jako dobry z oceną B. Siedlisko wymaga koszenia zazwyczaj dwa razy w roku. Ze względu na zmienne stosunki wodne, jakie odnotowuje się na terenie Ostoi, jak również w wyniku wzmożonej działalności bobrów, siedlisko jest zagrożone i może być wypierane przez roślinność szuwarową. Zmienne stosunki wodne mogą w konsekwencji doprowadzić do zaniku łąk rajgrasowych.

Zagrożenia: intensyfikacja gospodarki łąkarskiej (zwiększenie dawek nawozów, wysiewanie gatunków wysokopielnych, częstsze koszenie, przeorywanie, niskie koszenie), zaniechanie użytkowania łąkarskiego, zalesianie, wypas.

Siedlisko przyrodnicze: Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*)(kod 9170) na terenie Ostoi zajmuje stosunkowo niewielką powierzchnię 5,43 ha na północ od rezerwatu „Jezioro koło Drozdowa”, co stanowi 0,35% powierzchni obszaru Natura 2000. Natomiast powierzchnia względna siedliska oceniona została na C. Stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Reprezentatywność siedliska określono jako dobry – B, zaś stan zachowania jako znaczący z literą C. Na taką ocenę zaważył fakt, że drzewostan siedliska jest wielogatunkowy, złożony z 3-4 warstw, które tworzą: dąb szypułkowy (*Quercus robur*), grab pospolity (*Carpinus betulus*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), klon pospolity (*Acer platanoides*) oraz świerk pospolity (*Picea abies*). Natomiast w podszycie występuje m.in. leszczyna pospolita (*Corylus avellana*), kruszyna pospolita (*Frangula alnus*), czeremcha pospolita (*Padus avium*), głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*), kalina koralowa (*Viburnum opulus*) oraz jarzab pospolity (*Sorbus aucuparia*). Zaś runo siedliska jest wielogatunkowe, zachowując swój naturalny i typowy, łąkowy charakter z wyraźnie zaznaczonymi aspektami – wiosennym i letnim. Podstawą przyjęcia takiej oceny dla tego parametru jest dobry potencjał warunków glebowo-klimatycznych, istniejących lokalnych zasobów florystycznej różnorodności, przy założeniu prowadzenia w przyszłości racjonalnej gospodarki leśnej. W tym przypadku, do zwiększenia stopnia naturalności omawianego ekosystemu powinna wystarczyć ochrona bierna (na obszarze rezerwatu przyrody) oraz stopniowa przebudowa drzewostanów i eliminacja gatunków obcych geograficznie.

Zagrożenia: degeneracja fitocenozy spowodowana presją człowieka - zintensyfikowana działalnością leśną (juwenalizacja, wprowadzanie niektórych gatunków drzew np. świerka).

Siedlisko przyrodnicze: Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi*-*Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*, *Pino mugo*-*Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii*-*Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne (kod 91D0)) występuje w zachodniej części rezerwatu przyrody „Nietlickie Bagno” oraz w otoczeniu rezerwatu przyrody „Jezioro koło Drozdowa”, zajmując łączną powierzchnię 74,4 ha, co stanowi 4,7% całkowitej powierzchni Ostoi. Względna powierzchnia siedliska określona została na C jako znacząca co odpowiada 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Stopień reprezentatywności określono jako dobry z literą B, zaś stopień zachowania jako znakomity z literą A. Na ocenę tę wpływ miało dobre uwodnienie i zachowanie większości płatów siedliska. Występują liczne płaty z młodym drzewostanem sosnowym lub brzozowym. Zachowana jest właściwa charakterystyczna kombinacja florystyczna runa, występują gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy, właściwe uwodnienie, a także występowanie mchów torfowców i charakterystycznych krzewinek. O dobrym stanie zachowania omawianego siedliska decyduje także wiek drzewostanu - obecność również starszych drzew, naturalne odnowienia oraz właściwa struktura pionowa i przestrzenna roślinności. Siedlisko to wymaga stałych stosunków wodnych oraz niskiej trofii gleb. Natomiast najlepszą ochroną dla tych siedlisk jest prowadzenie ochrony biernej.

Gatunek: Sierpowiec błyszczący, kod 1393 (=6216) – *Drepanocladus vernicosus* (*Hamatocaulis vernicosus*) – wg. karty stanowiska cennego gatunku rośliny, wykonanej przez dr hab.

w Olsztynie Andrzeja Łachacza prof. UWM w 2007 roku.

Występuje dość licznie prawie na całej powierzchni rezerwatu „Jezioro koło Drozdowa” w siedlisku torfowiska niskiego. Na terenie rezerwatu przyrody Nietlickie Bagno występuje w rozproszeniu na mszarze w południowej części trzęsawiska.

Status ochronny:

- Prawo międzynarodowe: Dyrektywa Siedliskowa 1992 (Załącznik II i IV), Konwencja Berneńska 1979 rok (Załącznik I),
- Prawo krajowe – ochrona gatunkowa ścisła od 2001 roku.

Sierpowiec jest chamefitem rosnącym na żyznych torfowiskach niskich i przejściowych, w młakach i na turzycowiskach. Rośnie w jasno lub żółtozielonych, czasami brązowo lub czerwono nabiegłych, nieco błyszczących darniach. Sierpowiec występuje na terenie całego kraju, przede wszystkim w części niżowej. Występuje z reguły w dość licznych populacjach

i na poszczególnych stanowiskach może zajmować od kilku do kilkunastu i więcej metrów kwadratowych.

Gatunek światłolubny, występujący zwykle w towarzystwie kilku innych gatunków mchów.

Na badanym terenie odnotowano występowanie gatunku na siedlisku: górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (kod 7230), które wykształciło się w południowo-zachodniej części Ostoi w postaci jednego płata o powierzchni 9,1 ha.

Zagrożenia: osuszania terenów podmokłych, zaniechanie tradycyjnego użytkowania (koszenie, wypas), zarastanie.

- Pierwsze stwierdzenie gatunku: 1994 rok
- Występowanie: Oddziały leśne oddz. 795, 796, Bezleśne trzęsawisko w środkowej części rezerwatu. W otoczeniu zanikającego jeziora Wąż. Mszar minerotroficzny, turzycowiska z rzędu *Magnocaricetalia*
- Liczebność gatunku: kilkaset i więcej osobników
- Stała liczebność gatunku
- Czynniki wpływające pozytywnie na gatunek: utrzymujący się stale wysoki poziom wody
- Propozycje ochrony stanowiska: Stanowisko jest chronione w rezerwacie przyrody Nietlickie Bagno od 2003 roku. Należy zachować obecny stan obiektu, bez zmian warunków wodnych.

Gatunek: *Liparis loeselii* – Lipiennik Loesela (kod 1903)

Występuje w rezerwacie przyrody „Jezioro koło Drozdowa” w części południowej w początkowej części rowu melioracyjnego. Podczas badań w latach 90. XX w. oraz w ostatnich latach XXI w. regularnie spotykano ok. 15 kwitnących osobników.

Gatunek przynależy do rodziny storczykowatych *Orchidaceae*.

Status ochronny:

- Prawo międzynarodowe: Dyrektywa Siedliskowa (Załącznik II i IV), Konwencja Berneńska
- Prawo krajowe – ochrona gatunkowa ścisła od 1946 roku. Gatunek znajduje się na Czerwonej Liście Roślin i Grzybów Polski w kategorii E jako gatunek wymierający, krytycznie zagrożony).

Rozwija się na torfowiskach niskich na podłożu węglanowym, bądź zasilanymi wodami podziemnymi,

bogatymi w związki wapnia (siedlisko 7230). Lipiennik Loesela jest niepozorną byliną o żółtawozielonej barwie, osiągającą do 20 cm wysokości. Posiada zawsze 2 długie (do 11 cm) liście. Natomiast kwiatostan jest krótki i składa się z kilku kwiatów. Gatunek rośnie zwykle w skupiskach po kilka osobników, wykazuje duże wahania liczby osobników w cyklu wieloletnim. W Polsce dotychczas stwierdzono ponad 200 stanowisk tego gatunku, z których znaczna część ma już charakter historyczny. Najwięcej stanowisk storczyka odnotowano na Pojezierzu Mazurskim, Pomorskim i Wielkopolskim.

Na terenie Ostoi gatunek odnotowano na siedlisku: górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (kod 7230), które wykształciło się w południowo-zachodniej części Ostoi w postaci jednego płata o powierzchni 9,1 ha.

Zagrożenia: sukcesja roślinności – zarastanie mechowiska przez gatunki drzewiaste tj. brzoza i wierzba, zmiana stosunków wodnych (za wysoki poziom wód powodujący wkraczanie trzcinowisk, przesuszenie poprzez melioracje odwadniające), regulacje rzek i ich piętrzenia, wysychanie z powodu powstawania lejów depresyjnych, eutrofizacja, próby uproduktywienia w ramach gospodarki rybackiej, całkowite zaniechanie jednokrotnego wykaszania trzcinowiska, zarośli wierzbowych, budowa zbiorników retencyjnych w dolinach rzek, wypalanie.

Gatunek: Bóbr - *Castor fiber* (kod 1337)

Jest największym europejskim gryzoniem i jednym z największych gryzoni świata. Długość ciała osobnika dorosłego może mierzyć do 140 cm (w tym do 34 cm przypada na ogon), a masa ciała może niekiedy przekroczyć nawet 30 kg. Charakterystyczny, szeroki i spłaszczony ogon pokryty jest pseudo łuskami na 2/3 długości, a u nasady pokryty jest sierścią. Bóbr jest typowym gatunkiem ziemnowodnym doskonale pływającym i nurkującym. Pod wodą może przebywać do 10 min. Pod wodą potrafi także żerować i pracować.

Jest gatunkiem monogamicznym, pary są ze sobą związane przez całe życie. Dojrzałość rozrodczą bóbr osiąga w wieku 3 – 4 lat, wyjątkowo już w 2 roku życia. Ruja trwa od grudnia do maja, a jej szczyt przypada na drugą i trzecią dekadę stycznia. Ciąża trwa przeciętnie 107 dni. Narodziny mają miejsce od kwietnia do sierpnia; ich szczyt przypada na maj i czerwiec. Liczba młodych waha się od 1 do 6, średnio wynosi 2,7 młodego.

Na Warmii i Mazurach, podobnie jak i w innych regionach Polski, bóbr nie jest gatunkiem zagrożonym. Jego liczebność w granicach regionu ocenia się aktualnie na ok. 8 tys. osobników.

Stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 można uznać za wystarczający.

W obrębie ostoi Mazurskie Bagna bóbr najliczniej występuje w enklawie rezerwatu „Nietlickie Bagno”.

Rozmieszczenie żeremi i zajętych nor obejmuje praktycznie cały omawiany obszar (z wyjątkiem wnętrza torfowiska). Oprócz dwóch żeremi, których lokalizacja koliduje z działalnością rolniczą nie zaobserwowano specjalnych zagrożeń dla gatunku. Nie są zagrożone także siedliska bobra. Parametry populacji oraz siedliska, jak również szanse na zachowanie gatunku są na doskonałym poziomie.

Na podstawie porównania danych z inwentaryzacji z roku 2005 i z roku 2009 można wnioskować, że populacja w obrębie rez. „Nietlickie Bagno” uległa stabilizacji i utrzymuje się na podobnym poziomie. W roku 2009 nie było bobrów w enklawie rez. „Jeziorko koło Drozdowa”, ale występowały tuż poza jej granicą.

Natomiast w enklawie tzw. „Zielone bagno” występowała jedna rodzina. Ważne, że gryzonie te zasiedlają także tereny usytuowane pomiędzy enklawami wchodzącymi w skład Ostoi „Mazurskie Bagna”.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A08		i
M	H01.05		i
H	J02		i
H	A03.03		i
H	A02.01		i

M	B02.02		i
H	J02.01		i
M	B07		i
M	B01		i
M	A06.04		i
M	A04.01.01		i
M	H01.03		i
H	J02.05		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	X	X	i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,
O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Glińska-Lewczuk K. 2010. Ekspertyza hydrologiczna wykonana na potrzeby opracowania PZO.2. Górecki G. 2010. Inwentaryzacja herpetologiczna wykonana na potrzeby opracowania PZO.3. Hołdyński Cz., Krupa M. (red.). 2009. Obszary Natura 2000 w woj. warmińsko-mazurskim. Mantis, Olsztyn.4. Baza danych polskich obszarów Natura 2000 (aktualizacja 5.08.2019 r.). Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL04	96.53	PL02	69.76		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Jeziorko koło Drozdowa	+	0.64
PL04	Krainy Wielkich Jezior Mazurskich	*	96.53
PL02	Nietlickie Bagno	*	69.13

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie
Adres:	Polska Dworcowa 60 10-437 Olsztyn
Adres e-mail:	sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☒	Nie, ale jest w przygotowaniu
☐	Nie

6.3. Środki ochrony (opcjonalne)

1. Wykonanie inwentaryzacji wszystkich siedlisk przyrodniczych z wykorzystaniem kartowania terenowego w celu określenia ich stanu ochrony oraz sposobu działań; 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, koszenie raz lub dwa razy do roku terenów otwartych (wysokość koszenia powyżej 10 cm z usuwaniem biomasy); 3. Utrzymanie stałego poziomu wód (w miejscach gdzie jest to konieczne - przeprowadzenie czyszczenia rowów odwadniających w celu powstrzymania ekspansji trzciny, w miejscach odwodnionych blokowanie odpływu wód, podniesienie poziomu wody na torfowiskach przesuszonych); 4. Powstrzymywanie ekspansji drzew i krzewów poprzez ich usuwanie z torfowisk; 5. Ochrona bierna przy stabilnych warunkach wodnych; 6. Wykonanie inwentaryzacji zanieczyszczeń i odcięcie ich dopływu; 7. Pozostawienie drzewostanu przy strefach przyległych; 8. Monitoring struktury i funkcji siedlisk wg metodyki PMS GIOŚ; 9. Działania związane z uzupełnieniem wiedzy o gatunkach - rozpoznanie wielkości populacji bobra europejskiego i wydry w obszarze; 10. Eksperymentalne zdzieranie murszu, odtwarzanie roślinności mechowiskowej.

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH280054

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych
(opcjonalnie)

--